

на слънце". Отново с трикратно лайтмотивно повторение / "и аз лежа безсилен"/. Свят, населен с видения, в който властва нощта смърт и диша страданието на един дух, изцяло изгубил нишките с реалността. В "Нощ" са налице причините, драмата, последиците, градираното предущане за духовна катастрофа; в "Угасна слънце" и "Дни в нощта" лирическият субект изцяло е ситуиран в друга плоскост, в друго пространство - езотерично, халюцинативно, в което понятието причини изобщо липсва. Липсва дори драмата, изместена от категоричното признание за крушение ("звезди не ще изгреят пак", "и няма да се дигна"). Приспано ли е Яворовото не-примирение или стиховете фиксират мига на затишие пред буря?

Мотивът нощ-смърт се поражда на халюцинативна основа и въпреки, че Яворов избира заглавието "Безсъници", сънят присъства равностойно в стиховете му. Точно в естетическата мисия на тези твърде сходни състояния се изявяват някои страни от раздвоението във феномена Яворов - между поета и лирическото му превъплъщение, между автор и герой. В редица конкретно фиксирани спомени на съвременниците (Боян Пенев "Дневник") взривите на таланта се разминават по духовно съдържание с битийните прояви на човека. Яворовата житейска пристрастност, импулсивност, граничеща с необузданост при лирическия субект се отреагирват преди всичко в съновидение, той живее най-вече на сън. Неговият сън е нощ, по-рядко ден, а нощта - своеобразно активно състояние, изнурително до болезненост - сливат се категориите художествено време и художествено пространство, разгръща се духовната битка или нейни рефлексии. И тогава душата се разголява веднъж ликуващо блажена, слята с майката природа ("Самота" - "когато майска нощ..."), най-често пределно изтерзана. И точно в тези разтърсващи часове нощта се изравнява със смъртта. Откриваме този мотив в твърде различни дори противостоящи си смислово емоционални интерпретации. В стихотворението "Смъртта" мотивът е открито дефиниран:

Аз виждах тоя призрак: из тайния предел
на ада скелет, идещ в нощ - черна плащеница,
самата нощ, бих казал,...

(но там се явява и друг, съвсем противоположен по визуалност и